

Sholem Aleichem.

**Der get: stsenes funem
amolikn yidishn lebn in eyn
akt un dray bilder.**

In : Dramatishe shriftn.

Moskve, 1937.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1913.2

Sholem Aleichem, 1859-1916.

Der get: stsenes funem amolikn yidishn lebn in eyn akt un dray bilder.

In : Dramatishe shriftn.

Moskve : Emes, 1937.

Pp. 29-59 ; 18 cm. Oysgeveylte verk / Sholem-Aleykhem ; 9 bd.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. Russia (Federation)-Moscow II. Sholem Aleichem, 1859-1916. Selections.
1937 ;

ID : NXYH01-B19047
CALL #: /35550 (v.9)

CC: 9114

DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

דער געט

סצענעס פונעם אמאליקן יידישן לעבן.
אינ איין אקט און דריי בילדער

געשריבן אינ יאָר 1887

די פארשויןען:

סאָרע-כאַנציע, "אנ אישעס-כאָל".
רוון-הערש, איר מאנ, א יעדע-סייפער.
עטל, זייער טאָכטער, א יונג ווייב.
מאָטל, זייער איידעם, א פיינער יונגעראנטשיק.
לייז-ביניאָמין, א יונגעראנא א מאסקל. מאָטלס א כאווער.
רעב שאָלעם שאדכנ, א ייד א שאדכנ.
רעב אָרקע, דער ראָוו פונ שטעטל.
פרומע-ליבע, די רעבעצנ.
רעב זכאריע, א סויכער, א ייד מיט א גרינער שאל.
אידל דער שאמעס, א ריעוודיק יידל מיט איינ אויג.
צוויי איידעס.
א מיניענ יידנ.

די געשיכטע קומט פאָר אינ א קליין
שטעטל אינעם פאָריקנ יאָרהונדערט.

דאָס ערשטע בילד

אינא א געוויינלעכע צימער, פאָשעט מעבלירט, אפּ דעם
אלטן ייִדישן אויפן, זיצט בא א גרויסן פירעקעדיקן טיש, אפּ
א בענקל, רוונ-הערש איבער א סייפער פונ די היי-ב-
טיקע ספאָרימ, שטארק פארטיפט. בא דער הרובע זיצט
סאַרע-כאַנציע אונ ארבעט א זאָק מיט גרויס מעהירעס,
אונ דאָס קנייכלע בוימוואָל קאטשעט זיכ בא אירע פיס אפּ
דער ערד; זי איז פארטיפט אינ דער ארבעט אונ קוקט אפּ
די דרעטלעכ, וואָס טאנצט ארומ אינ אירע פינגער.

1

סאַרע-כאַנציע אונ רוונ-הערש

סאַרע-כאַנציע (ציילט די אייגלעכ פונ זאָק). איינס, צוויי,
דריי, פיר, פינף... רוונ-הערש! זעקס, זיבן, אכט, ניין, צען...
רוונ-הערש!

רוונ-הערש (הייבט אופ די אויגן פונעם סייפער). הא?
סאַרע-כאַנציע. האק דיר אינ קאָפּ אריין! צען מאָל
דארפ מען דיכ רופן, ביז דו וועסט זיכ אמאָל אָנרופן.
רוונ-הערש. וואָס זשע איז דאָרטן?
סאַרע-כאַנציע. וואָס זאָל זיין? גאָרניט! ער האָט

זיכ אָנגערעדט מיטן געניידעם, מע זאָל מיכ א לעבעדיקע
אריינסרייבן, סאָנע-צײַענ, אינ דער ערד אריין — אונ גענוג.
רווונ-הערש. שא, א ניס! וואָס נאָכ וועסטו זיכ אויס-
טראכטן?

סאָרע-כאנציע. אויסטראכטן? איכ טראכט זיכ אויס?
אינא, רווונ-הערש? ווער איז גערעכט? דו מיט דעם געניידעם
דיינעם! ווער איז א הילטיקע? איכ! ווער ווערט אויסגעריסן,
אויסגעריסן זאָלט איר ווערן? ווער פירט א גאנצן טאָג אינ
קלייט, אויסגעפרייגן זאָלט איר ווערן אלע איינציקווייז? — אלץ
איכ! אלץ איכ! אונ אז סע קומט צו עפעס, בינ איכ די
שלעכטע! גיי, האָרעווע, קריכ אינ דער ערד! א שיינעם קאָ-
וועד קאָנ מען זיכ פונ אַיכ דערלעבן, ברענען זאָלט איר אפּ
פּייער, ווי מיר ברענט דאָס פאָנעם, ריבוינעשעלילעם! אז טאָג
ווי נאכט ווייסט מען נאָר זיצן איבער די שיינע ביכלעך אונ
פאטשקען אינ די גאזעטן! אונ אז איכ קומ פונ מארק, קוקט
מען אפּ מיר, ווי אפּ דעם הונט, אונ מע סוידעט זיכ מיט דעם
ווייב, אונ מע שושקעט זיכ מיט איר — שו-שו-שו, שו-שו-שו...
וואָס שושקעט ער זיכ מיט איר? הא? דו מיינסט, איכ ווייס
ניט, אז ער רעדט פונ מיר? האָסט מוירע, איכ הער ניט?
וואָס פאר סוידעס איז דאָ פאר א שוויגער? איכ פרעג דיכ,
וואָס האָט זיכ אן איידעם צו באהאלטן פונ א שוויגער? רווונ-
הערש! (מיט א קוועטש). רווונ-הערש!

רווונ-הערש (כאפט זיכ אום). הא?

סאָרע-כאנציע. האק דיר אינ מויעכ! איכ רייד אונ
רייד, ווער צע-זעצט ריידנדיק, אונ ער „האקעט“ אונ „האקעט“,
גלייכ ווי א הונט בילט! אונ מיר ווערט מיין גאָלד-פלאצט,
מיין בלוט ווערט איבער-געזאָדן, ווי אן אָקרעפּ — אונ ער זיצט
זיכ מיט א גלאטן לונג אונ לעבער איבער די ספאָרימלעך, אונ איכ
האזקע אונ האזקע, טאָמער ווייסטו וואָס? אפּאָנעם, די ספאָרימ-
לעך זיינען בא דיר טייערער פונעם ווייב? דאָס איז דאָכ אינ-
גאנצן דיינ כּיעס! אונ ווער פאָרט אפּ א יאָרד? — סאָרע-כאנ-

ציע! ווער ווארגט זיכ מיט א קארטאָפליע פאר א גאנצן טאָג,
דערוואָרגן זאָלסטו ווערן, ליבער גאָט? — סאָרע-כאנציע! סײַזאָל
אימ אָנהייבן, אשטייגער, ארנ, וואָס דער שיינער געניידעם זיי-
נער, ברענען זאָל ער, פאטשקעט מיכ אפּ די גאזעטן... רווונ-
הערש! (בייגט זיכ אָן צו אימ, אינ אויער אריין) רווונ-הערש! רווונ-
הערש! רווונ-הערש!

רווונ-הערש (רייסט זיכ אָפּ פונעם סייפער). הא? הא?

הא?

סאָרע-כאנציע. קוק אָן א ביסל א האקען — האק דיר
אינ מויעכ! איכ רייד פונ דיינ טאכטיט, פונעם געניידעם דיי-
נעם רייד איכ, פארכאפט זאָל ער ווערן!
רווונ-הערש. וואָס האָסטו צו אימ? וואָס האָט ער
דיר געטאָן?

סאָרע-כאנציע. וואָס האָסטו געוואָלט, זאָל ער מיר
טאָן? ער זאָל מיכ שלאַגן? סײַזאָל גענוג דאָס, וואָס ער בא-
שרייבט מיכ אפּ די גאזעטן!

רווונ-הערש. ווער האָט דיר געזאָגט, אז ער באש-
רייבט דיכ אפּ די גאזעטן?

סאָרע-כאנציע. וואָס דען ליגט ער טאָג ווי נאכט בא
לייע-דוואָסיעס געניידעם, וואָס שרייבט אינ אלע בלעטער?
צוגויפגעקאמפאניעט זיכ מיט א שארלאטאן א שרייבער, אונ
נאָר מע לאכט, אונ נאָר מע ראָהאָטשעט זיכ, אונ אז מע דער-
זעט מיכ, ווערט מען אנשטומט, שטומ אונ קרומ זאָלן זיי ווערן
פאר קאָל-ייסראָעל!

רווונ-הערש. כײַלעבן, דו טשעפעסט זיכ אומזיסט. כּאָטל
איז א יונגערמאן א גאָלד! אזא יאָר אפּ מיר.

סאָרע-כאנציע. אָמיינ, אזא יאָר אפּ אייכ ביידן!
רווונ-הערש. ער איז א יונגערמאן, וואָס קאָנ גוט
לענען, אונ ליינענען, אונ שרייבן, אונ... אונ... אונ...

סאָרע-כאנציע. אונ... אונ... אונ... איכ דארף ניט
האָבן קיינ שרייבער, וואָס זאָל מיכ באשרייבן! באַיאפּען!

רוון-הערש. טשעפע זיכ אָפּ, ער האָט דיכ נישט אפּ-
לע אינ זינענ!

סאַרע-כאַנציע. וואָס איז! סע שטייט אימ עפּשער
נישט אָנ? איכ דארפּ אפּ קאפּאַרעס אַן איירעם, וואָס קענ צו-
פיל אונ פארשטייט צופיל אונ ווייסט צופיל!
רוון-הערש. וואָס-זשע ארט עס דיכ, אז ער קענ צו-
פיל אונ פארשטייט צופיל אונ ווייסט צופיל?
סאַרע-כאַנציע. ארנ ארט מיכ נישט; לאָז ער זיכ אָנ-
צינדנ! אבי ער זאָל מיכ לאָזן צורו. נישט פאטשקענ מיכ אפּ
די גאזעטנ!

רוון-הערש. ווער האָט דיר געזאָגט, אז ער פאטש-
קעט דיכ אפּ די גאזעטנ?

סאַרע-כאַנציע. וואָס דענ טוט ער טאָג ווי נאכט בא
ליי-דוואַסיעס געניירעמל, וואָס אלע ווייסט, אז ער פאטשקעט
אפּ די קרויטבלעטלעך, מיינ איכ אפּ די גאזעטנ?
רוון-הערש (ארויס פונ די קיילימ). א מייסע אָנ אַן עק
מיט דיר! עס וואָלט טאקע געווען א מיצווע, כ'לעבנ, מע
זאָל דיכ טאקע באשרייבן אינ די גאזעטנ, אונ גוט באשרייבן,
אזוי אז דו זאָלט האָבן צו זינגען אונ צו זאָגן!

סאַרע-כאַנציע (רויט פאר קאס). נישט דערלעבן וועט
איר דאָס ביידע! נא דיר א מאטאָנע! (טראָגט אימ אונטער א פיג).
רוון-הערש. עס געזונט! (נעמט דעם סייפער אונטער דער
האנט אונ גייט אוועק, טוט א זעצ מיט דער טיר. פונעם אנדערן כידער
לויפט ארענ עטל).

2

סאַרע-כאַנציע אונ עטל

עטל (איבערגעשראָקט). וואָס איז דער טאטע אזוי אינ
קאס?

סאַרע-כאַנציע. ווייסט אימ דער שווארצער יאָר! דו

קענסט אימ נישט, דעם קויהענ? ער וויל נישט ליידן, לעמיי דיין
מאָטל איז נעפעש-אכאס מיט דעם שארלאטאנ.

עטל. מיט וואָסער שארלאטאנ?
סאַרע-כאַנציע. אָט מיט לייע-דוואַסיעס געניירעמל,
מיט לייווי-ביניאָמינענ.

עטל. מיט וואָס איז לייווי-ביניאָמינ א שארלאטאנ?
סאַרע-כאַנציע. איכ ווייסט, מיט וואָס? ער וויל נישט,
דער טאטע דינער, אז דיין מאנ זאָל זיין באקאנט מיט א
שלימאזל, וואָס פאטשקעט אפּ די קרויטבלעטלעך, שרייבט אפּ
די גאזעטנ מיינ איכ... ער וויל נישט ליידן, דער טאטע דינער,
וואָס די שטאָט האלט דיכ אינ מויל, דיכ אונ דיין מאנ.

עטל. מיינ מאָטלענ?
סאַרע-כאַנציע. דיין מאָטלענ! וואָס, מיינסטו, איז
דיין מאָטל? א באַסערעוועדאָס גלייכ מיט אלע.

עטל. וואָס זשע זאָגט מען אפּ מיינ מאָטלענ?
סאַרע-כאַנציע. מע זאָגט... וואָס א שטאָט קאָנ זאָגן!
מע שמועסט, אז ער ליגט טאָג ווי נאכט בא לייע-דוואַסיעס
נישט אזוי צוליב דעם איידעם, ווי צוליב עמעצן אנדערש.
עטל (אופגערעגט). לעמאָשל, צוליב וועמענ?

סאַרע-כאַנציע. איכ ווייסט צוליב וועמענ? ווייסט זיי
דער רועכ אלעמענ!

עטל (לאכט מיט יאטשטשערקעס). כא-כא-כא! ליידיקגייערס,
פוקטעפאסניקעס, רעכילעסניקעס! האָבן שוין נישט וואָס אויס-
צוטראכטן!

סאַרע-כאַנציע. אז מע קלינגט, איז א כאָגע... ווענט
האָבן אויערנ, גאסן האָבן אויגן!..

עטל (אויסער זיכ). הערסטו, מאמע? אָט די, וואָס זיי
קאָנענ זאָגן אזא זאכ, מעג זיכ זיי שטעלן דאָס מויל אפּ א
זיט! א כידעש איז מיר נאָר אפּ דיר, מאמע, אז דו זאָלסט
קאָנענ גלייבן אועלכעס אפּ מיינ מאָטלענ...

סאַרע-כאַנציע. זע נאָר, ווי זי פארציט אימ א ביסל

אפ א שטריקעלע: מאָטעלע! מאָטעלע! וואָס איז דאָרט
אזעלכעס? דו מיינסט, אז ער גייט טאקע אויס נאָכ דיר, טאָכ-
טער, אזוי ווי דו נאָכ אימ?

עטל. מאמע, דו האָסט אינ אימ א גרויסן טאָעס, מאמע!
דו קענסט אימ ניט! ער איז...

סאָרע-כאנציע. אזוי? הייסט דאָס, ווייסטו מער פונ
מיר? גוטע יאָרן! אז אָכ אונ ווי דער מאמע! ניטאָ וואָס
צו ריידן! מיינ טאָכטער ווייסט מער פונ מיר! זי איז די כא-
כאָמע! זי ווייסט אלעס! נאָר איכ ווייס גאָרניט! איכ בין דער
נאר! איכ בין די בעהיימע!..

עטל. ווער זאָגט דען, מאמע? איכ זאָג נאָר, אז אזא יונ-
גערמאן, ווי מיינ מאָטל...

סאָרע-כאנציע (נעמט די הענט פאָרבאָקאָמ). נו?

עטל. אזא יונגערמאן, ווי מיינ מאָטל, דארפ מען אויס-
פאָרן די גאנצע וועלט, וועט מען נישט געפינענ...

סאָרע-כאנציע (קאטשעט זיכ). כא-כא-כא-כא-כא!
אזוי? דאָס האָט ער דיכ אזוי איינגערעדט? איאָ? נו, גלייב
אימ, טאָכטער! ער האָט דיר עפּשער געשוואָרן אויכ? כא-כא-
כא-כא! האָסט זיכ אינ אימ א ביסל צופיל איינגעגלייבט, פירט
ער דיכ בא דער נאָז. ווען דו זאָסט זיכ צו אימ אזוי צו-
קוקן, ווי איכ קוק זיכ צו, וואָלסטו עפּשער אויכ געזען דאָס,
וואָס איכ זע.

עטל. וואָס זעסטו אפ אימ אזעלכעס, מאמע?

סאָרע-כאנציע. איכ זע? האלעוויי וואָלט קיינער ניט
זען! מע זעט שוין!

עטל (דערשראָקט). וואָס זעט מען? ווער זעט? וואָס האָט
מען געזען?

סאָרע-כאנציע. מע האָט געזען דאָס, וואָס קיינער
דארפ ניט זען.

עטל (צעקאָכט). מאמעניו! הארצעניו! דיובעניו! איכ
בעט דיכ, זאָג מיר, וואָס האָט מען געזען?

סאָרע-כאנציע. אזוי? ווילסטו טאקע, אז איכ זאָל
דיר זאָגן? א שיינער קאָוועד פאר דער מאמע דינער! לאָז
דיר אנדערע זאָגן, טאָכטער מיינע!

עטל (וויינט). דו מוטשעסט מיכ, מאמע! איכ בעט דיכ,
זאָג מיר כאָטש איין וואָרט, כאָטש א האלב וואָרט! איכ בעט
דיכ, מאמעניו! הארצעניו! נעשאָמעניו!

סאָרע-כאנציע. וואָס זאָל איכ דיר זאָגן, וואָס? וואָס
האָסטו זיכ צוגעטשעפּעט צו מיר? גיי, לאָז ער דיר זאָגן, וו-
הינ גייט ער אלע טאָג נאָכ דאווענ?

עטל. וואָס הייסט ווהינ? צו לייווי-בינאָמינען, צו לייע-
דוואָסיעס איידעם; דאָרט לערנען זיי צוזאמען, לייענען גאזעטנ...

סאָרע-כאנציע. כא-כא-כא! אזוי טאקע? ווער האָט
דיר געזאָגט? מע לערנט דאָרט איינינעם אונ מע לייענט גא-
זעטנ?

עטל. וואָס זשע דען טוען זיי? אדעראבע, זאָג, מאמע,
לאָמיק אויכ וויסן!

סאָרע-כאנציע. פונוואנען זאָל איכ וויסן? איכ גיי
אימ נאָכ, צי וואָס? איכ האָב מער נישט וואָס צו טאָגן, נאָר
נאָכקוקן דעם געניידעם מיינעם, ווהינ ער גייט — איכ זאָג דיר!
פראָמענע מעג ער גיין ניט נאָר צו לייע-דוואָסיעס טאָכטער —
אפילע אינ דער ערד אריין, ארט מיכ אויכ ניט, אבי מיר אונ
מיינ קינד זאָל ניט שאטן!

עטל. מאמע! דו ווייסט גאָר ניט, וואָס דו רעדסט! וואָס
יענער וועט דיר דערציילן פיזמוינעס, נעכטיקע טעג...

סאָרע-כאנציע (מיט פייער). הער נאָר, טאָכטער מיי-
נע. שוין לאנג ביסטו געוואָרן אזא פרעסטארעצ, וואָס דו דער-
ציילסט מיר מייסעס? וואָס מאכסטו מיר אוועק מיט דער האנט:
„פיזמוינעס“! איכ דארפ זיכ בא קיינעם ניט נאָכפרעגן! איכ
פרעג נישט בא קיינעם; מע קומט צו מיר אינ קלייט אריין
אונ מע דערציילט מיר — זאָל איכ מיר פארשטעלן די אויערנ?
מאָל דיר, אז אָכ אונ וויי איז מיר, אז איכ זיצ אונ הער

אויס אָט די אלע שיינע מיסעס! איכ בין דאָך מער נישט
ווי א מענטש. נו, א מאמע איז מיסטאמע נישט איינגענומען,
אז מע רעדט אפ איר קינד. יענעם דאָס מויל פארשטעלן קאָן
איכ ניט, אונ גיין זיכ אָפּקריגן מיט יעדן באזונדער בין איכ
אויכ ניט מוישע-מעכועוון. ווי זאָגט מען: „שנייץ די נאָז אונ
שמיר דעם פאָנעם“... ס'איז מיר אוואדע גוט, זאָג איכ
דיר!

עטל (אויסער זיכ). עמעצער האָט דיר אויסגעקלערט א
נעכטיקן טאָג, אוואדע א סוינע מינער, אונ דו גלייבסט!
סאָרע-כאנציע (הייס). אויסגעקלערט? א סוינע? אָ,
קאָשערע בעהיימעלע! גיי הער, וואָס מע רעדט אפ דער גאס,
אינ אלע הייזער! די גאנצע שטאָט האָט צו טאָן מיט מיר —
זאָגט זי א סוינע! מיר ליגן בא יעדן אינ מויל, קינד אונ קייט
ווייסט פונעם סאָד. יעדער באזונדער ווייזט אפ מיר אָן מיטן
פינגער, אונ אינ שול הער איכ הינטער מינע פלייצעס, ווי
מע שושקעט זיכ אונ מע לאכט — אונ זי זאָגט מיר, אז עמע-
צער האָט אויסגעטראכט! יענער הענגט זיכ לייך-דוואַסיעס
טעכטערל אפן האַלדז, אונ זי זאָגט: אויסגעטראכט!
עטל (וויינט). ס'א ליגן, מאמע, ס'א ליגן! ס'א ליגן!

3

די זעלבע אונ מאַטל

מאָטל (לויפט אריין א דערשראָקענער). וואָס איז? וואָס שריי-
סטו, עטעלע? דו וויינסט? וואָס וויינסטו, עטעלע? (נעמט
זי אָן בא דער האנט, קוקט ביז אפ דער שוויגער).

סאָרע-כאנציע (שטייט אופ). קוק אימ אָן א ביסל,
ווי ער מאכט דעם אָנשטעל! א נעבעכל, גאָט די נעשאַמע
שולדיק... געמאכט א טעל פונ מיין קינד, אוועקגעקוילעט, אראָפּ-
גענומען דעם קאָפּ — אונ האָט א פאָטעפאלנעסט פרעגן, וואָס
זי וויינט? רעצייעכ! קוילער! באלכאמאָועס איינער! זאָג

מיר, מיט וואָס אָטוועטשאיעסטו מיר פאר מיין קינד? פאר מיין
קינד, פאר מיין אויג אינ קאָפּ? וויינ, טאָכטער, וויינ! וויי איז
דער מאמע דיינער! (כאפט די ארבעט, גייט ארויס אונ טוט א קלאפ
מיט דער טיר).

4

מאָטל אונ עמל

מאָטל (נעמט אָן עטלעך בא ביידע הענט אונ וויל איר געבן א
קוש; זי לאָזט זיכ ניט אונ הערט ניט אופ צו וויינען). עטעלע! טי-
ערע מינע! זאָג מיר, וואָס איז דאָ אזעלכעס? וואָס וויינסטו?
איכ בעט דיכ, נעשאַמע מינע! זאָג מיר! נו, זאָג כאָטש איינ
וואָרט! כאָטש איינ וואָרט!

עטל (צעגייט זיכ פאר געוויינ). איר, לאָז מיכ! לאָז מיכ!
איר, גיי אוועק פונ מיר! אוועק! אוועק! אוועק! (שטופט אימ אָפּ
פונ זיכ).

מאָטל (טרעט אָפּ א ביסל, בלייבט שטיין, לאָזט אראָפּ דעם קאָפּ,
לייגט צונויפן די הענט אונ בלייבט אינ א טראגישער פאָזע). ריבוינעשע-
לוינעם! ריבוינעשעלוינעם! (גייט צו נענטער צום ווייב). עטל!
עטל! האָב ראכמאָנעס!.. עס ווייזט אויס, אז די שוויגער
האָט שוין ווידער אָנגערעדט אפ מיר... עטל! לעמיי זאָלסטו
פונ מיר פארבאָרגן? ערשט נעכטן האָסטו מיר געשוואָרן,
אז וואָס מע וועט דיר זאָגן, וועסטו מיר באלד דער-
ציילן... אז דו וועסט שוין מער קיין שלעכטס אפ מיר
נישט גלייבן... אז צווישן אונדז וועט טאָמער זיין א הייליקע
ליבע אפ אייביק... אונ אצינד, מיין טייערע, שטיי איכ פאר
דיר אונ בעט ראכמי, זאָלסט כאָטש איינ קוק טאָן אפ מיר,
כאָטש איינ וואָרט מיר זאָגן, ווילסטו נישט, עטל! ווו זיינען
דיינע שוועס? ווו זיינען דיינע נעכטיקע האפטאָכעס, עטל?
(ער כאפט זי ארום אונ טוט זי א קוש. זי רייסט זיכ אויס פונ זיינע הענט
מיט קאס).

עטל. אוועק! אוועק צו לייע-דוואַסיעס טעכטער! אוועק
פון מיינע אויגן!

מאָטל (דערשטוינט). צו לייע-דוואַסיעס טעכטער? וואָס
הייסט דאָס און וואָס באַטייט דאָס? וואָס איז דאָס פאר א
נייט, הא?

עטל (מיט הארצ). א נייט, זאָגסטו? גיי הער, וואָס די
שטאָט רעדט!

מאָטל. די שטאָט רעדט! וואָס רעדט די שטאָט? אדע-
ראַבע, דאָמיכ אויך וויסנ?

עטל. דו פרענסט נאָך? הא? וואָס גייסטו אהינ אלע
טאָג? דו מיינסט, דו נארסט מיכ אָפּ? מיינ ניט, אז איך בין
אזא נאר, ווי דו מיינסט. אָ, איך ווייס שוין! איך ווייס שוין!
צו ליייווי-ביניאָמינען גייסטו? אינאָ? צו איר, צו לייע-דוואַסיעס
קראַסאָוויצע מיט דער רויטער נאָ... אָ אָ אָ!!! (זי ריסט
אפ זיך די האַר און איז אויסער זיך).

מאָטל (כאפט זי בא די הענט, נעמט זי ארום מיט הייסע פלאם-פֿייער-
דיקע קישן). עטל! ליובעניו! וואָס רעדסטו? איך? איך? צו לייע-
דוואַסיעס טאָכטער? צו אָט דער דאָזיקער? איך וועל דיכ פאר-
בייטן אפ לייע-דוואַסיעס טאָכטער? דיכ? מיינ קעצעדע? מיינ
נעשאַמע? מיינ לעבנ? מיינ... איך... אָ, איך ווייס שוין, פון
וועמען דאָס וואַקסט! איך ווייס שוין! דאָס האָט זי אויסגע-
טראַכט! זי! די שוויגער! יאָ, איך ווייס שוין! איך ווייס שוין!
אָ, זי וויל. אונדז צעשיידן! זי וויל מיכ אינ דער ערד אריינ-
טרייבן א לעבעדיקן! זי האָט זיך גענומען אפ מיר! ערשט
היינט אינדערפרי האָט זי מיר דערציילט און אָנגערעדט אפ
דיר קאָל האַצאָרעס! אז דו האָסט זיך איר געקלאָגט אפ מיר,
אז דו קאָנסט מיכ ניט אָנקוקן, אז ליייווי-ביניאָמינ האָט א
שיין קאָל און קאָן זינגען און איך ניט; אז ליייווי-ביניאָמינ...
נאָר איך גלייב ניט, און דו גלייבסט! איך זשאַלעווע דיכ,
און דו מיכ — ניט. איך האָב דיכ ליב און בין דיר געטרין
ביו לעצט, און דו האָסט אפילע קיין קאפ ראכמאַנעס ניט אפ מיר!..

דו האָסט מיר געגעבן א שווע, אז דו וועסט מיכ אייביק ליב
האַבן, טאָמער גלייבן; צום סאָפּ, ווילסטו אפילע אפ מיר
קיינ קוק ניט טאָן... אָ! איך בין דער אומגליקלעכסטער מענטש
אפ דער וועלט! (פאלט אפ א בענקל און וויינט).

עטל (גייט צו צו איר און וויל איר טאָג א קוש; ער דאָזט ניט).

מאָטעלע! גאָט איז מיט דיר! טו אפ מיר א קוק — דאָס בין
איך! דו ווילסט מיכ ניט? מאָטעלע! מאָטעלע!

מאָטל (פאלט איר אפ דעם האלדז). עטעלע!..

עטל (מע קושט זיך). מאָטעלע!..

מאָטל (קושנדיק). קעצעדע!

עטל (קושנדיק). קאָטעקל!

מאָטל (קושט זי). נעשאַמע מיינע!

עטל (קושט איר). לעבן מיינס!

מאָטל (קושט זי). מיינ ענגל!

עטל (קושט איר). מיינ הארצ!

מאָטל. און דו האָסט זיך אפ מיר אוועלכעס געגלייבט, הא?

עטל. אָ, זיי מיר מויכל, מאָטעלע! דאָס לעצטע מאָל!

מאָטל. זע זשע, עטעלע, דאָס לעצטע מאָל!

עטל. דאָס לעצטע מאָל! דאָס לעצטע מאָל!

מאָטל. שווער מיר!

עטל. איך שווער דיר!

מאָטל. בא דיינ לעבן?

עטל. בא מיינ לעבן!

ענדע פונעם ערשטן בילד

דאָס צווייטע בילד

1

רווונה-ערש זיצט איבער א סייפער אין דעם זעלבן
צימער און איז צעקאכט. רעב שאַלעם שאדכן קוקט
אימ גלייכ אין די אויגן ארײַן.

רווונה-ערש און שאַלעם שאדכן

רעב שאַלעם שאדכן. וואָס זינט איר אזוי צעטרעגן
וואָס? מיילע, וואָס סע מאכט זיך וואָס? אייער טאָכטער איז נישט
די ערשטע איז זי! איר האָט מוירע האָט איר, זי וועט נישט
קריגן קיין אנדערע וועט זי? בראַד איז נישט אויסגעשטאַרבן בראַד!
רווונה-ערש. וואָס רעדט איר? איר ווילט מיר איינ-
ריידן א קינד אינעם בויכ? מאַטל איז א זעלטענער יונגערמאן;
א זעלטן קינד, כ'לעבנ, א זעלטן קינד!

רעב שאַלעם שאדכן. נו, ווער זאָגט דעם ווער? ער
איז אוואדע נישקאָשע פון א יונגערמאן איז ער; נאָר מיסטאמע
איז דאָס נישט איר זיוועג מיסטאמע...

רווונה-ערש. נישט איר זיוועג, זאָגט איר? וואָס איז?
וואָס גייט אימ אָפּ? איך פרעג אייך, רעב שאַלעם, מיט וואָס איז
דאָס נישט גלייכ? אדעראבע, זאָגט איר אליינ! (רוקט זיך צו צו אימ).
רעב שאַלעם שאדכן (רוקט זיך אָפּ). וואָס קאָן איך
זאָגן וואָס? גאָט איז דער מעזאוועג זיווגים איז ער. וואָס
קאָן וויסן א מענטש וואָס?

רווונה-ערש (כאפט אָן רעב שאַלעמען פאר די לאַצן און טרייסלט
אימ). גאָט איז מעזאוועג זיווגים, זאָגט איר? איר קאָנט מיר
אזעלכעס זאָגן? איר ווייסט דאָך יא, וואָס דאָ טוט זיך, און
ווילט מיך אָפנארן? מיכ???

רעב שאַלעם שאדכן (רייסט זיך אויס פון זיינע הענט א
דערשראָקענער). לאָזט מיך צורו לאָזט מיך! וואָס קער זיך מיט
מיר אָן וואָס? איך דארף קריכן צו יענעם אינעם קעשענע דארף
איך? איך ווייס גאָרניט איך!

44

רווונה-ערש (גייט ארום הייב און צוריק). אוי, ווייסט איר
נישט! איר ווייסט גאנצ גוט פון מיין שלאק, פון מיין צאָרע!
איר מאכט זיך נאָר, אז איר ווייסט נישט!

רעב שאַלעם שאדכן. יא, אָבער וואָס קער זיך דאָס מיט
מיר אָן וואָס? מע האָט מיך געשיקט רופן האָט מען מיך — בין איך
געקומען בין איך; מע זאָגט א געט, לאָז זיין א געט לאָז זיין...
רווונה-ערש (שטעלט זיך אָפּ). א געט, זאָגט איר?

רעב שאַלעם שאדכן (קאלטבלוטיק). נו, פארשטייט זיך,
א געט.

רווונה-ערש (א זעצ מיט דעם קולאק אינעם טיש ארײַן). איך וויל
נישט קיין געט! איר הערט, רעב שאַלעם? איך וויל נישט קיין
געט! איך וויל נישט! איר הערט, צי גייט?

רעב שאַלעם שאדכן. איך הער, איך הער; פארוואָס
זאָל איך נישט הערן פארוואָס? „זי“ וויל אָבער, „זי“!

רווונה-ערש. ווער איז די „זי“? וואָס איז פאר א „זי“?
וואָס מיר זי, ווער מיר זי?..

רעב שאַלעם שאדכן איך מיינ, סאָרע-כאנציע מיינ
איך; אייער סאָרע-כאנציע אייערע.

רווונה-ערש. סאָרע-כאנציע? נו, און וווּ בין איך?
רעב שאַלעם שאדכן. (בארבאנעט מיט די פינגער אינעם טיש
ארײַן). דאָס ווייס איך נישט דאָס.

רווונה-ערש. וואָס הייסט, איר ווייסט נישט? איך וועל
דערלאָזן אזעלכעס בא זיך אינעם שטוב? אזא רעציקע איז נאָך
נישט געהערט געוואָרן אפ דער האלבער וועלט! מע זאָל נעמען
קינדער, אזעלכע צוויי טייערע קינדער, וואָס האָבן זיך ליב
דאָס כ'עס מיט דער נעשאַמע, און פלוצעם אינמיטנדערינען
אָפגעטן זיי, צעשיידן זיי, צערייסן זייער גליק אפ אייביק!
פאר וואָס? פאר וועג? פאר וועמעס זינד? (ער טרייסלט רעב
שאַלעמען פאר די לאַצן).

רעב שאַלעם שאדכן (רייסט זיך אויס). וואָס בין איך
שולדיק וואָס? וואָס האָט איר צו מיר וואָס?

45

רווונה-ערש (מיט גרויס פלער). אזא צאצקע! אזא יונגער-
מאן! נו, און איך וועל דאָס צוועג און אָפּשווינגן? האָ? וואָס
מיינט איר זיך? איך בין דאָך א פּאָטער! איך בין דאָך דער
פּאָטער! איך האָב עפעס אויך א שטיקל דייע, צי ניינ? האָ?
איך וועל לאָזן, מע זאָל מיינ קינד פירן פאר א קאַרבן? און
ווי בין איך — פרעג איך אייך? רעב שאַלעם, ווי בין איך?
(ער וויל אָנכאפן רעב שאַלעמען פאר דער לאצ).

רעב שאַלעם שאדכן (רוקט זיך אָפּ). איר זייט גע-
רעכט איר, וואָס עמעס איז עמעס, רעב רווונה-ערש. איר זייט
אואדע גערעכט זייט איר. הייסט געבן א ביסל בראַנפן און
עפעס פארבייסן אויך. איך האָב נאָך היינטיקן פרימאַרגן אינ
מיינ מויל נישט געהאט האָב איך (מע טראָגט אריין א פלעשל וויינ
מיט פארבייסן. רעב שאַלעם שאדכן גיסט זיך אָן א קויסע). לעכאָימ, רעב
רווונה-ערש, לעכאָימ! לאָז גאָט געבן בעסערע געשעפטן לאָז
ער... לעכאָימ! לעכאָימ! (ער מאכט א קויסע).

רווונה-ערש (גיסט זיך אָן און נעמט א קאפּ). לעכאָימ, רעב
שאַלעם! לעכאָימ טויווימ אולעשאַלעם! עכ, ברודער, א פאהא-
נע וועלט! פּע, כ'לעבן, א פאהאנע וועלט! פּע!.. (טרינקט נאָך א
קאפּ).

רעב שאַלעם שאדכן (א קויסע). פּע, רעב רווונה-ערש,
פּע!

רווונה-ערש (טרינקט נאָך א קאפּ). אָבער גאָר אפּ אן
אנדער אויפן פּע, רעב שאַלעם!

רעב שאַלעם שאדכן (טרינקט). זייער פּע! זייער פּע!
רווונה-ערש (נאָך א קאפּ). אָבער טאקע, רעב שאַלעם,
וואָס פּע הייסט!

רעב שאַלעם שאדכן (נאָך א ביסל). פּע, פּע, פּע! ביזן
עק אריין פּע!

רווונה-ערש (א ביסל פארשמאכט). וואָס ווייסט איר, רעב
שאַלעם, ווי פּע דאָס איז! וויפל איר ווייסט פּע, איז אפילע
קיינ שמיניס שעבעשמיניס, קיינ צענטויונטכייזעק אפילע! דאָס

איז אזא מינ פּע, וואָס זינט די וועלט שטייט, איז נאָך אזא
פּע נישט געווען!

רעב שאַלעם שאדכן (מארע קויהענ; שאַקלט צו מיטן קאפּ
און שמייכלט). איך ווייס, רעב רווונה-ערש! ס'איז שטארק פּע!
איר דארפט מיר נישט דערציילן איר. איך האָב אויך די אייגע-
נע מאקע איך, פונקט אזא צאָרע פונקט, און עפשער נאָך
ערגער עפשער...

רווונה-ערש. דאָך איז מיט א גאנץ; נישט אזוי ווי בא
מיר. אוי, וואָס ווייסט איר, וואָס ווייסט איר? קיינער ווייסט
נישט, רעב שאַלעם! אָט דאָ ליגט דאָס בא מיר (ווייזט מיטן פינג-
ער אפּ דעם הארצן). אָט דאָ, טיפּ-טיפּ!.. און פאר וואָס? פאר
ווען? (בייגט איין דעם קאפּ). שוין עטלעכע און צוואנציק יאָר,
אז איך קומ אָפּ אז דער וועלט... עטלעכע און צוואנציק יאָר,
בין איך אינ גענעם... שיווע מעדורע גענעם... אפּ הייסע סקאָוו-
רעדעס בראַטן מיינ לייב... קאָליסטרוי, רעב שאַלעם, קאָליס-
טרוי טרייבט זי מיך דריי מאָל אין טאָג... אָן א שום ראכ-
מאָנעס... קיינ גוט וואָרט קימאט פון דער ערשטער שאַ... א
ווערטעלע אויסצורייזן — עטלעכע און צוואנציק יאָר!.. אָט ווי
מע דארף א געט, רעב שאַלעם! (קוקט זיך ארום מיט שרעק). אָט
ווי מע וואָלט באדארפט ארופירן אפּ א געט!..
רעב שאַלעם שאדכן. אואדע געט! גיסט אָן א קויסע).
בא מיר אויך די אייגענע צאָרע בא מיר...
(עס קומט אָן סאָרע-כאנציע).

די זעלבע און סאָרע-כאנציע

סאָרע-כאנציע (פלייט אריין, ווי א וויכער, און בלייבט שטיין
אינמיטן שטוב; א פליעסן מיט די הענט). רווונה-ערש! וואָס איז
דאָ בא דיר פלוצעם פאר א יאָנטעוו? גאָט איז מיט דיר,
רווונה-ערש! וועסט צייט האָבן נאָך דעם געט פארטרינקענע...

(קוקט איז דעם ליידיקן פלעש אריין). געמעגט איבערלאזן א ביסל
אפ שפעטער... וועסט נאך האבן גענוג צייט צו טרינקען. און
איר אויך, רעב שאַלעם! אימירצעשעם, צום צווייטן קנאסמאָל
און צו דער אנדערער כאסענע בא אונדזער טאָכטער... נאָר
לאָז שוין גאָט געבן מיט מער האצלאַכע, ניט אזא געניידעם,
ווי איר האָט מיר געגעבן, רעב שאַלעם!..

רעב שאַלעם שאדכנ (לעפעטשעט מיט דער צונג). איך
בעט אייך, סאָרע-כאנציע... איר זינט דאָך... א... א... איך מיינ
טאקע בעעמעס מיינ איך... א... א... ווי זאָגט ער... א... א...
א... אישע-צווע... א...

סאָרע-כאנציע (ווייזט זי אפ דער טיר. זיי גייען ביידע מיט
ארפגעלאָזטע קעפ, און זי גייט זי נאָך). נו, גייט שוין, גייט! שוין
אלץ פארטיק... דער ראָוו האָט געשיקט צו מיר דעם שאמעס...
דער געט איז שוין צום שרייבן... נו, ריר זיך שוין, רווונ-
הערש, ריר זיך! קוק אימאָן א ביסל, ווי ער פלאַנטעט מיט
די פיס... אינמיטנדערינען זעצט מען זיך אוועק כלעפּשטענ
וויינ... (שטיצעהייט). פיאָוקעס זאָלן טרינקען אייער בלוט ביידע...
האָט זיך צונויפגעקאמפאניעט מיט דעם דאָזיקן זיילעל-וועסוי-
וועניק און מע האָט אויסגעראַמט ווו ס'איז דאָ א שטיקל לע-
קע איז שאפע, עסן זאָלן אייך ווערעם ביידע אייער לייב,
זיסער גאָט!..

3

פריער קומט אריין מאָטל, פאלט אפן בענקל און
בלויבט זיצן איב א טראגישער פאָזע; באלד נאָך אימ קומט
אריין ליידיקן ביניאָמינ מיט א שטייכעלע.

מאָטל און ליידיקן ביניאָמינ

מאָטל (ווייזט און רייסט אפ זיך די האָר). פארפינצטערט בין
איך געוואָרן! אז אָך און וויי איז מיר, אז איך דארף מיינ
עסלען געבן געט!

ליידיקן ביניאָמינ. וואָס זשע האָסטו געוואָלט! אז עסל
זאָל דיר געבן געט?

מאָטל. יאָ? דו לאכסט? דו טרייבסט קאטאָועס? אצינד?
ליידיקן ביניאָמינ. וואָס דענ? מעשוגענער, וואָס קלאָג-
סטו! וואָס האָסטו זיך צעיאכמערט, ווי א יידענע? אדעראבע,
זאָג!

מאָטל. וואָס זשע דענ? טאנצן זאָל איך?
ליידיקן ביניאָמינ. אוואדע טאנצן!.. דו ווערסט פאָטער
פון אזא שוויגער, ווי סאָרע-כאנציע, מעגסטו געוויס גיין טאנצן...
ווער קען זי ניט? איך בין באוואָרנט, אז דו וועסט דאָ אָפ-
זיין נאָך א האלב יאָר אינ שטוב, וועט דיך דיינ שוויגער
פאטשן, אזוי ווי זי פאטשט דעם שווער דיינעם, אָט דעם
ערלעכנ טיפּעש, וואָס איז ערגער פון איר, אז ער לאָזט זיך
אזוי טרעטן מיט די פיס.

מאָטל. ס'איז דיר גרינג צו ריינן, יאָ. זאָלסט אָבער זיין
אפ מיינ אָרט, וואָלסטו...

ליידיקן ביניאָמינ. איך זאָל זיין אפ דיינ אָרט, לעקיש,
וואָלט איך מיך אפן דריטן טאָג געגעס און געפאטערט אן אָל
פונעם קאָפ! איינמאָל פאר אלעמאָל! (ער שפאנט ארום איבער דער
שטוב).

מאָטל (פארטראכט). זיך געגעס?.. נו, און עסל? אכ,
ליידיקן ביניאָמינ! וואָס ווייסטו, וואָס ווייסטו, ווי טייער, ווי ליב
זי איז מיר!..?

ליידיקן ביניאָמינ (שפאנט ארום היי און צוריק). קוק אימ
אָן א ביסל, ווי ער מאכט דאָס האווייעס, די ליבע האָט זיך
אינ אימ צעפלאקערט! ווער מיר ליבע? וואָס מיר ליבע? וואָס
האָסטו זיך איינגעבילדעט, מעשוגענער? א שיינע ליבע, אז די
מאמע קאָן זי ארופירן צען מאָל אינ טאָג אפ געט? אויך מיר
א ליבע! כא-כא-כא!

מאָטל. מעגסט דיר לאכע וויפל דו ווייסט. און דאָס,
וואָס דאָס הארץ פילט? (ער כאפט זיך באמ הארצן).

ליי ווי-ביניאמינ. כא-כא-כא! וואס פילט דאס הארץ?
וואס?.. ער האט זיך אנגעלייגט מיט ראמאנען, ווי א פויק,
און שרייט אפ אלע גאסן, ליבע! גראט, סע ווילט זיך דיר
שפילן א ראמאנ, נעמסטו אליין אפ זיך צאָרעס מיט שלעק!..
נו, ווילסט נישט קיין געט? ווי דו ווילסט זיך! זיצ דא! אָט
וועט באלד קומען דער אשמעדיג, די שוויגער דינע, און וועט
דיך אריינדייגן ניין איילן אינ דער ערד אריין און וועט אָנ-
שטעלן די טאָכטער, אז זי זאָל דיר ווארפן דעם געט פאר די
פיס; און נאָכדעם וועט איר זיך איבערבעטן, צעקושן, און
שפעטער מיט צוויי טעג ווידער די זעלבע געשיכטע, ביז פון
דיין געליבטער וועט ווערן א מיט סאָרע-כאנציע און פון דיר
א מיט רווונ-הערש סאָרע-כאנציעס... א לעמעשקע... א שיינער
סאָפ!.. שעם זיך! (ליי ווי-ביניאמינ רוקט אָן מאַטלעך דאָס היטל ביז אי-
בער די אויערן). א פיינער יונגערמאן! א יונגערמאן ביסטו? א
ווייב ביסטו! א יידענע! מאַטל די יידענע! סענדערל די
יידענע, כא-כא-כא! דו געדענקסט, סענדערל די יידענע, בא
אבראמאָוויטש? כא-כא-כא! "שעהאַיָ יוישיוו אל האסאפסל" —
אז סענדערל די יידענע איז געווען אפן בענקל אונטערגע-
בונדן מיט א טיכל די צייט, וועקוילעס קארטאָפליעס — און
האָט געשיילט קארטאָפליעס — כא-כא-כא!

מאָטל. גוט איז דיר צו לאכנ! דו האָסט זיך אריינגעכאפט
אינ א שטוב צווישן לייט, נישט צווישן אזעלכע, ווי איך בין אריין...
ליי ווי-ביניאמינ. האָסט א גרויסן טאָעס, מאַטל, איך
האָב שוין דיר טויזנט מאָל געזאָגט, אז סע ווילט זיך דיר
אויס. גלייב מיר, ברודער, אז איך קום גענוג אָפ. נישט אזוי-
פיל, וויפל דו, פארשטייט זיך, אָבער קיין האָניק לעק איך
אויך נישט... סע ווילט זיך מיר אזוי זיצן אינ קוועטשן די באנק,
אזוי ווי דיר גלוסט זיך אצינד גיין טאנצן. נאָר וואָס זאָל מען
טאָן? מיר זיינען איידעם, מאַטל, מיר זיינען איידעם!..
מע האָט אונדז גענומען פאר א צירונג אינ שטוב אריין,
מע האָט אונדז געגעבן ווייבער און מע זאָגט אונדז: גייט,

קינדערלעך, צוויי מאָל אינ טאָג אינ שול אריין! טוט אייך
דאָרט, וואָס איר ווילט, אבי לאָזן לייט זאָגן, אז איר זייט
שיינע איידעמלעך, זיידענע יונגעלייט; און מיר, קעלבלעך, לאָזן
זיך פירן פארן שטריקל. טאָג טוען מיר גאָרניט, עסן לאס-
קאווע ברויט, טונעיאדצעס, פוסטעפאסניקעס! און אזוי גייען
אזעק טעג מיט יאָרן, עס ווערט א קינד און צוויי... און מיר,
קאָן זיי, וואָלט זיך גאָר געגלוסט אצינד זיי ווייט-ווייט פון-
דאנען, ערגעץ אינ אַדעס, אָדער אינ א פייטערבאר ג...
שטודירן... עכ, ברודער, נישט וואָס צו ריידן, מאַטל, מיר זיי-
נען ביידע גוט אינ דער נעץ. מיר איז א ביסל בעסער, דיר
איז ערגער — גיי זשע, נארעלע, פלאָנטע זיך ארויס, ביז דו
קאָנסט נאָך, — ווילל שפעטער, גאָט ווייסט?.. קום שוין, קום,
מאָטל, מאַכ זיך נישט נאָריש!.. (ער נעמט אָן מאַטלעך בא דער האנט,
זיי גייען אָפ).

ענדע פונעם צווייטן גילד

דאָס דריטע גילד

קומט פאָר בא רעב אַרקע דעם ראָוו אינ שטוב,
וואָס איז איבערגעצאמט מיט א רעדנע אפ צוויי צימערן: א
"זאל" מיט א "קיכ", אינ "זאל" שטייט א שאפע מיט פפאָ-
רימ, אפ דעם טיש ליגט א "וירע-דייע" מיט אן "עווענהאָ-
עזער". א קאנאפע, באצויגן מיט קעסטלדיקן ציץ; א מיזרעכ
אפ דער וואנט; א זיגער מיט א קוקשקע; א טיזליק מיט
א טולופל פון פיי מיט וויידעלעך; א שטרימל; אן אסלא-
סענע קאפאטע מיט א געלב אונטערשלאק; דער רעבעצנס יופע
אפ וואטע; א גרויסע קוואַרט מיט א פיסט-נאסן האנטעכ מיט
א פאָמוניצע און מיט א בעזעם.

1

פרומע-ליבע די רעבעצן און סאָרע-כאנציע

רעבעצן. זיצט, סאָרע-כאנציע. זעצט זיך צו, וואָס שטייט איר?
סאָרע-כאנציע (מיטן בורנעס אפ איין ארבל). נישקאָשע,
איך קאָן באשטיין (זי סמאָרעס מיט דער נאָז).

רעבעצן. וואָס אַרט אייך, סאַרע-כאַנציע? אַט שטייט א
בענקל, נעמט, זעצט זיך צו. ביז דער געט וועט נאָך פארטיק
ווערן, וועט א ביסל געדויערן. אַכ-אַכ-אַכ! (שפארט אונטער די
באק אפ צוויי פינגער אונ שאַקלט זיך).

סאַרע-כאַנציע. אַכ-אַכ-אַכ! (מאכט פיסקעס אפ צו וויינען
אונ זעצט זיך צו מיט א זיט אפ דעם שפיץ בענקל).

רעבעצן (מיט ראכמאַנעס). לעמיי זאָלט איר זינדיקן, סאַרע-
כאַנציע? מיסטאמע איז דאָס א באשערטע זאך. מיסטאמע הייסט
דער אייבערשטער, האקאָדעש-באַרוכ-הו, באָרוכ הו אוואָרוכ
שמוי! מיסטאמע איז דאָס נישט קיין זיוועג...

סאַרע-כאַנציע (ווישט זיך די אויגן אונ שניצט די נאָז).
נישט קיין זיוועג, זאָגט איר? אוי, פרומעניו, נעשאַמעניו! איר
קענט מיך דאָך ניט פון נעכטן אונ ניט פון פאראיאָרן... איך
קאָן דאָס אייך גאָר אזויפיל נישט לאמנאצייעך זיין, איך בעט
אייך איבער ווי אן אייגענע שוועסטער. וועג איר זאָלט וויסן,
וויאזוי ער באגייט זיך מיט מיין טאָכטער, מיט מיין לייב אונ
פלייש, וואָלט איר אליין געזאָגט, אז... אז עס איז אפ מיר
א „מאכזיר נעשאַמעס“, עפעס א מיין פוראַניעס פון זיין ליבן
נאָמען, עפעס אן „אויטער-יִסְרָאֵל“ איז ער, נאָך ערגער פון
א מעשומע, ניט דאָ געדאכט. איך ווייס? אן אויסוירפלינג,
א „נישמאס-קאָלכיי“, א ווילדע כיי-ערדאָ, א וואָוקע-
לאקע!..

רעבעצן (שמוצערט מיט די ליפן אונ מאכט מיט דעם קאָפּ). מע
זאָל גאָר באהיט ווערן, ריבוינעשעלילעם, פון דער גאנצער
וועלט, באָרוכ הו אוואָרוכ שמוי! סע איז דאָך עפעס גאָר אן
אַנשיקעניש איז דאָס! א מאקע בעכירע פון מיצראיִם!
סאַרע-כאַנציע (מיט היץ). פון מיצראיִם, זאָגט איר?
פון סדוים, זאָג איך אייך! פון סדוים! עפעס א מיין, א מיין...
„וועראַכצו“! א פיפערנאָטער, וואָס איז דוירעס מיטן קוק, א
לינדנוואָרעם, וואָס ליגט איין כריין אונ מיינט, אז סע איז
גאָר קיין זיסערס נישטאָ אַז דער וועלט! ער ליגט אונ טאָ-

ששעט, ווערעם זאָלן טאָטשען זיין לייב איז דער פינצטער,
ליבער גאָט!

רעבעצן. באהיט מיך גאָט, באָרוכ הו אוואָרוכ שמוי!
(זי הייבט אופ די אויגן מיט די הענט צו דער סטעליע). איך ווייס?
איר דארפט נאָך דאנקען אונ לויבן דעם וואָס לעבט אייביק,
באַרוכ הו אוואָרוכ שמוי, וואָס איר ווערט פאָטער פון אזא
צאָרע שעלוי טאָווי! אַט נעמט, אשטייגער, כאַיִם-מייער ליפּע-
כעזקלס איידעם, מע זאָל באהיט אונ באשירעמט ווערן, רי-
בוינעשעלילעם, באָרוכ הו אוואָרוכ שמוי!

סאַרע-כאַנציע. וואָס איז דעם מיט כאַיִם-מייער ליפּע-
כעזקלס איידעם?

רעבעצן (פארגלעצט די אויגן, שפייט אויס אונ טוט זיך א וויש
דאָס מויל). ס'זאָל מיר נאָר נישט פארעכנט ווערן פאר קיין
לאַשנ-האַרע כאַדילע. שוין זינט כאַיִם-מייער ליפּע-כעזקלס האָט
געבראכט דעם איידעם, האָבן אָנגעהויבן צו פאלן קליינע קי-
דער, ניט היינט געדאכט, אזוי ווי שטרוי. גאָט זאָל זיך דער-
בארעמען, באָרוכ הו אוואָרוכ שמוי!

סאַרע-כאַנציע (שמוצערט מיט די ליפן, שאַקלט זיך מיטן
גאנצן קערפער). וואָס רעדט איר, אוי, פרומעניו, נעשאַמעניו?
וואָס זשע איז מיט אימ אזעלכעס, לעמאַש? וואָס האָט ער
געטאָן, דער יִמאַכשמויניק, פארכאפט זאָל ער ווערן?

רעבעצן. וואָס האָט ער געטאָן, פרעגט איר? פרעגט
בעסער, וואָס האָט ער ניט געטאָן? א קלייניקייט — יענער
האָט אָפּגערעדט די לעוואָנע!

סאַרע-כאַנציע. א, פארכאפט זאָל ער ווערן! וואָס
הייסט, ער האָט אָפּגערעדט די לעוואָנע?

רעבעצן. ווייסט אימ דער גוטער-יאָר! מיט אזא קישעפּ,
צי וואָס! זינט ער האָט אימ געבראכט צו פירן, איז ניט גע-
ווען איין לעוואָנע.

סאַרע-כאַנציע. א, פארכאפט זאָל ער ווערן! ווי איז
אהינגעקומען די לעוואָנע?

רעבעצן. איך ווייס, וווּ זי איז אהינגעקומען? וואָס ווייס אן אישע? איך ווייס נאָר, דער ראָיו האָט מיר געזאָגט, אז ס'איז נישטאָ קיין איין לעוואָנע מעכאדעש צו זיין; ביז כאַימ-מיינער ליפּע-כעזקלס האָט נישט אָפּגעגעט דעם איידעם, איז נישט געווען קיין לעוואָנע. און אז מע האָט אים אָפּגעגעט, האָט גאָט באַרוך הו אוואָרוך שמוי א נעם געטאָן, ס'איז שוין ווידער דאָ אַלע כוידעש א לעוואָנע... דאָס אייגענע איז מיט אייך, סאָרע-כאנציע: אָט ווערט איר פון אים פאָטער, אימיר-צעשעם, מיטן אייבערשטנס הילם, באַרוך הו אוואָרוך שמוי... סאָרע-כאנציע. איך ווער פאָטער? סע קאָסט מיכ קארג בלוט? וואָס רעדט איר, פרומע-לעבנ? א ווערטעלע, א שידעכ געטאָן, כאסענע געמאכט, אָנגעטויטשעט זיך — און וואָס, איך בעט אייך? אצינד גיי טו נאָכאמאָל א שידעכ, ווידער אן איידעם, א צירונג אינ שטוב אריין, אן אווידעזאָרע, א לאאסויס-נעקאָמעניק, א בייזער שטערנ... ששא, אָן גייט ער, דער טאכטיט מיינער. לאָמיק זיך באהאלטן, פרומע-לעבנ, בא אייך אינ קיך, מיינע אויגן זאָלן אים נישט אָנקוקן אינ זיין טרייפּענעם פארצעפ. א סיבע אים אינ פאָנעם אפ דריי יאָר מיט א האלבן!.. (זי גייט אוועק אינ צווייטן צימער).

2

רעב אָרקע דער ראָיו קומט אריין געשווינד, וואשט די הענט, זאָגט „אשער-יאָצער“ אפ א קאָל און זעצט זיך אויבנאָן אפ דער קעסלדיקער קאנאפע מיט גרויס פאראד. נאָך אים גייט אריין רעב זכאריע סויער און שטעלט זיך אָן א זיט. נאָך דעם סויער גייען נאָך צוויי איידעס, און דער שאמעס טראָגט אריין דעם געט מיט א גרויסן גלעזערנעם טינטער, אינ וועלכע סע שטעקט א גענר-זענע פערדער. עס הייבט אָן אריינצוקומען איינציקווייז אלערדיי ייִדן; הויכע און נידעריקע, אלטע און מיטעלע, שווארצע און געלע — ביז עס קלייבט זיך צונויף א מיניענע. די ווייב-יאָ-

מיין, רעב שאָלעם שאדכנ און רווונ-הערש קומען אָן באזונדער. פרומע-ליבע די רעבעצן הייבט אפ דעם פאָרהאנג פון דער קיכ-טיר און לאָזט אריין עטלעכע, וואָס גייט טריט בא טריט אָנגערוקט דאָס טיכל פון דער נאָז. פון דער טיר קומט אריין מאָטל, בלאס און צעטרעגן. דער שא-מעס ווייזט זיי זייערע ערטער. רעב אָרקע דער ראָיו איילט זיך און שנייצט אויס די נאָז און איז זיך מיינע צום סיידער האגעט.

רעב אָרקע דער ראָיו, רעב זכאריע סויער, אידל דער שאמעס, רווונ-הערש, מאָטל, ליווי-בינאָמינ, די רעבעצן, עטל, צוויי איידעס און א מיניענע יידן

דער ראָיו (נעמט דעם געט). דו, סויער זכאריע באר טו-ווע, איז דאָס דער געט, וואָס דו האָסט דאָ געשריבן, האָסטו געשריבן?

דער סויער (קראצט זיך אינ דער געדיכטער נאָר). יאָ. דער ראָיו. קענטו דעם געט און האָסט דאָ א סימען מוועהעק?

דער סויער. יאָ.

דער ראָיו. האָט דיר דער באאל, מוישע מאָרדכנ באר עפראָימ מענאשע, געגעבן דאָס פארמעט, דעם טינט און דאָס טינטערל און דאָס גאנצע שרייבגעציג פאר די איידים?

דער סויער. יאָ.

דער ראָיו. האָט דיר געהייסן דער באאל, מוישע מאָרדכנ כנ באר עפראָימ מענאשע, אז דו זאָלסט דעם געט שרייבן לישמוי וועלשמאָ אולעשעם גיירושין?

דער סויער. יאָ.

דער ראָיו. האָסטו אזוי גערעדט, אז דער געט, וואָס דער באאל, מוישע מאָרדכנ באר עפראָימ מענאשע, האָט גע-שריבן, איז געשריבן לישמוי וועלשמאָ אולעשעם גיירושין?

דער סויפער. איך האב גערעדט, אז דער געט, וואָס
דער באאל, מוישע מאָרדנע באר עפראָימ מענאשע, האָט גע-
שריבן, איז געשריבן לישמוי ווערשמוץ אולעשעם גיירושין.
דער ראָוו (צו די אידעס). האָט איר געהערט פונעם
מעגארעש, מוישע מאָרדנע באר עפראָימ מענאשע, אז ער האָט
מעוואַטל געווען אלע מידעס, און אז דער געט, וואָס ער האָט
געשריבן, איז געשריבן לישמוי ווערשמוץ אולעשעם גיירושין?
די איידעס (ביידע צוזאמען, איינער אפ א גראַבער און דער אנדער-
ער אפ א דינער שטימע). יאָ.

דער ראָוו. האָט איר געזען, אז דער מעגארעש, מוישע
מאָרדנע באר עפראָימ מענאשע, האָט מויסער געווען דעם טינט
און פענ און דאָס טינטערל, ביכדיי דער געט, וואָס ער האָט
געשריבן, זאָל זיין געשריבן לישמוי ווערשמוץ אולעשעם גייר-
רושין?

די איידעס. יאָ.

(מע דעקט אָפּ עטלעכע די פאטשיילע)

דער ראָוו. דו, כיינע עטל גענענדל באס רווון הערש,
וויססטו מעקאבל זיין דעם געט פונ דיינ מאנ מוישע מאָרדנע
באר עפראָימ מענאשע פונ גוטן ווילן, אָן אוינעס און אָן
טניי? זאָג: "יאָ".

עטל (שוויגט א היפשע ווילע, ביז איר דער שאמעס טוט זי א
שארק באמ ארבל). יאָ.

דער ראָוו. האָסטו געטאָן א ניידער, אָדער א שווע,
אָדער אן איסער? זאָג: "ניין".

עטל (שקאָלט מיטן קאָפּ). ניין, ניין!

דער ראָוו. האָסטו גערעדט מעוילעם א דיבער, אָדער
א שווע, אָדער אן איסער, ס'זאָל דעם געט ניט מאזיק
זיין? זאָג: "ניין".

עטל (מיט טרערן). ניין!

(איר דער שאמעס פירט צו מאַטלעכע).

דער ראָוו. דו, מוישע מאָרדנע באר עפראָימ מענאשע,

וויססטו געבן דעם געט דיינ ווייב כיינע עטל גענענדל באס
רווון הערש פונ דיינ גוטן ווילן, אָן אוינעס און אָן טניי?
זאָג: "יאָ".

מאָטל (דרייט אויס דעם קאָפּ צו עטלעכע און זיפצט. איר דער
שאמעס טוט אים א שטורכ פונ הינטן מיטן עלענבויגן. ער שקאָלט מיט
דעם קאָפּ אפ "ניין" און זאָגט "יאָ"). יאָ!

דער ראָוו. האָסטו גערעדט מעוילעם א דיבער, אָדער
א שווע, אָדער אן איסער, ס'זאָל דעם געט ניט מאזיק זיין?..
זאָג: "ניין".

מאָטל (רוקט זיך צו געענטער צו עטלעכע. דער שאמעס נעמט אים
אָן פאר די אקסלעך און פירט אים אָפּ א ביסל ווייטער). ניין! איך האָב
געוואָלט זאָגן... (ער וויל עפעס זאָגן ווייטער, טוט אים דער שאמעס א
צי בא דער האנט).

דער ראָוו (גיסט אים איבער דעם געט אלפיי דינ). נא דיר
דעם געט, האלט אים, ביז איך וועל דיר זאָגן... (דער ראָוו
ווענדט זיך שוין צו עטלעכע). גיב אים אָפּ די קסובע, אָדער זיי אים
מויכל. טו אויס דאָס פינגערל, ס'זאָל ניט זיין קיין שום כציצע,
און דער ארבל זאָל ניט אַנריינ, די הענט הייב אופ, און
זאָלסט זיי ניט פארמאכט, ביז איך וועל דיר זאָגן... (צום אוידעם).
ווער סע האָט עפעס א פאָסל אפן געט — זאָגט!.. (דער אוידעם
שוויגט מיט שטיששוויגעניש. דער ראָוו צו מאַטלעכע). דו, מוישע מאָרד-
נע כיי באר עפראָימ מענאשע, הייב אפ די הענט העכער פונ
דיינ ווייב (מאָטל רוקט זיך צו צו עטלעכע און פארקוקט איר אונטערן
טיכל; ביידע יונגע מענטשן וויינען און שלינגען די טרערן. דער ראָוו צו
מאָטלעכע).

דו, מוישע מאָרדנע באר עפראָימ מענאשע, זאָג מיר
נאָך וואָרט אינ וואָרט. זאָג: "האריי זע גיטייכ"...
מאָטל (ער ווארגט זיך). האריי זוע גגיטייכ...
דער ראָוו. וועהיסקאבלי גיטייכ...
מאָטל (מיט א קוויטש). וועהיסקאבלי גיטייכ...
דער ראָוו. אוווי טעהיי מעגורעשעס...
מאָטל. אוווי טעהיי מעגגורעשעס...

דער ראָוו. „מימעני מעאכשאָוו“...
 מאָטל (מיט א יאָמערלעכ געוויינ). מיממעני מעאכשאָוו...
 דער ראָוו. „וועהאריי אט“...
 מאָטל (כליפּעט ווי א קליינ קינד). וועהאריי אט... (דער געט
 פאלט פלוצעם ארויס פון זיינע הענט. מאָטל פאלט עטלעכע אפן האלדז — און
 דאָס פאַרפאַלק ווערט אומגעריכט צונויפגעגאַסן אינ א לאנגג, הייסן, פלאמ-
 פייערדיקן קוש).
 דער אוילעם (בלעכט לעכאטכילע דערשטוינט, אָפּהענטיק, אָנ
 דאָשן, קוקן איינער אפ דעם אנדערן און אלע צוזאמען אפ דעם ראָוו).
 אי-אָנרע...!
 דער ראָוו (אינ אייניקע מינוט ארום). נו, נו! א מיסע!
 א מיסע! (קנייטשט מיט די פלייצעס). איכ בין שוין דאָ, באַרעכא-
 שעם, באלד זיבן און דרייסיק יאָר ראָוו, און האָב שוין אפ
 מיין לעבן גענוג פאַרלעכ אָפּגעגעט, — האָט זיכ מיר נאָכ אזא
 מיסע ניט פארדאָפּן! א מיסע! א מיסע! נו, נו!
 די רעבעצן (קוקט ניט אפ קיינעם). מינ-האשאַמאָמ! מיס-
 טאמע איז דאָכ דאָס א זיוועג מינ-האשאַמאָמ, פון האשעם-
 ייסבאַרעכ, באַרוכ הו אוואָרוכ שמוי...
 רעב שאַלעם שאדכנ. מאזלשאָוו! יידן, זאָגט מאזל-
 טאָוו, יידן! און שטעלט מאשקע שטעלט!
 דער אוילעם (איינער דעם אנדערן). מאזלשאָוו! מאזל-
 טאָוו! מאזלשאָוו!
 דער סויפער. רעב רווונ-הערש! רעב רווונ-הערש!
 שיקט נאָכ מאשקע, וועלן מיר טרינקען „לעכאָמ“.
 דער אוילעם. נאָכ מאשקע! נאָכ מאשקע! אידל, מאש-
 קע ברענג צו טראָגן!
 אידל דער שאמעס. אָט גיי איכ! אָט לויפ איכ!
 וואָס זאָל איכ ברענגען אפ צו פארבייסן?
 רעב שאַלעם שאדכנ. ברענג קיכלעכ ברענג, און
 הערינג ברענג, און א ביסל דארע קישקע א ביסל...
 רווונ-הערש (צו שאַלעם שאדכנ). נו, רעב שאַלעם! וואָס

האָב איכ אייכ געזאָגט! אינאָ? ווער איז גערעכט, רעב שאַלעם?
 הא, רעב שאַלעם? נא דיר גאָר געטן זיכ?!
 רעב שאַלעם. אָבער מיין ראכאש מינער? רעב רווונ-
 הערש, מיר קומט ראכאש קומט מיר! א שאדכנ, אז ער שטייט
 אפילע פון דער זייט א שאדכנ, קומט אימ שוין אויכ שאד-
 כאַנעס קומט אימ! וואָס זאָגט איר, רעב אָרקע, ניט אזוי, וואָס?
 עלעהיי א נייער שידעכ עלעהיי!.. (צום שאמעס). און פאר-
 געסט נישט, רעב אידל, דארע קישקע, לעמאנאשעם, קישקע
 דארע!
 דער אוילעם (א סאכ קוילעס). ווו איז אהינגעקומען דאָס
 פאַרפאַלק? ווו זיינען זיי? האָסטו געהערט אן אקציע? כא-
 כא-כא! א קאָמעדיע! א ריינע קאָמעדיע! (האלטן זיכ בא די זייטן
 דאכנדיק).
 ליי וויי-ביניאָמינ (צו מאָטלען). מאזלשאָוו דיר, מאָטל!
 ווער ס'איז דיר מעקאנע, דער זאָל אריין ניט האָבן... איכ האָב
 דיר שוין פארזאָרגט אפ אייביק... (צום אוילעם). א קאָמעדיע
 זאָגט איר? ס'איז טאקע צו מאכנ פון אייכ א קאָמעדיע! ס'וועט
 זיכ שוין געפינען אזעלכער, וואָס וועט פון אייכ אמאָל בא-
 שרייבן, מאכנ פון אייכ א קאָמעדיע...
 סאָרע-כאנציע (דערשיינט פון יענער זייט פאַרהאנג. צום מאג).
 רווונ-הערש, דו הערסט? האָב איכ דיר געזאָגט, אז ער וועט
 אונדז באשרייבן אפ די גאזעטן, אָט דער קאָלבוניק! (באווייזט
 מיט די קולאקעס אפ ליי וויי-ביניאָמינען און אפ מאָטלען און דאָס זיכ צו
 דער טיר).